

1/2015

XB1

Měsíčník sci-fi, fantasy a hororu

Zahraníční povídky

John Chu

Voda, která padá odnikud
Mary Robinette Kowalová
Povoláním astronautka,
domovem na Marsu

České povídky

Dalibor Vácha

Jizvák Jim

Julie Nováková

Mosazné město

Milan Pohl

Optimalizátor

Julie Nováková

Naskočit za jízdy

Publicistika

Jason Sanford

Konec pevně daného času

Petra Slováková

Retrofuturismus

aneb

zamyšlení nad žánrovým dělením

Josef Horký

Nepromítané

Cena: 95 Kč – 4 eura

9 771804 660004

0 1

Charles Stross

Equoid

(část první)

HUGO
special

S.R.O.

Levně, rychle a kvalitně bez zbytečných časových nároků Vám poradíme se zavedením a zajistíme/udržíme certifikaci nejen následujících systémů jakosti :

Řízení kvality	dle ISO 9001
Enviromentální management	dle ISO 14001
Management BOZP	dle BS OHSAS 18001
Ochrana Informací ISMS	dle ISO 27001

* * *

Při certifikaci dlouhodobě spolupracujeme s United Registrar of Systems Czech, s.r.o., která je pod akreditací UKAS (United Kingdom Accreditation Service), což je garancí nezávislosti a odborné kompetence auditorů.

* * *

Pro naše klienty jsme schopni zajistit i provádění nezávislé revizní a inspekční činnosti, sledování měnící se legislativy (zejména ad OHSAS 18001 a ISO 14001) a zajištění rizik hospodářských a podnikatelských rizik.

* * *

Předplatitelé časopisu XB - 1 mají automatickou slevu 10 % na služby QSJ s.r.o.

po celý rok 2014

WWW.QSJ.CZ

XB1

Měsíčník sci-fi, fantasy a hororu

Obsah

Zahraniční SF

John Chu: Voda, která padá odnikud	3
Mary Robinette Kowalová: Povoláním astronautka...	9
Charles Stross: Equoid (část první)	17

Domácí SF

Dalibor Vácha: Jizvák Jim	31
Julie Nováková: Mosazné město	48
Milan Pohl: Optimalizátor	53
Julie Nováková: Naskočit za jízdy	58

Publicistika

Jaroslav Jiran: Daidalos 2014 výsledky + rozhovor Vácha	45
Jason Sanford: Konec pevně daného času	60
Petra Slováková: Retrofuturismus aneb zamyšlení...	61
Josef Horký: Nepromítané	64

Fantastická věda

Rezistence k penicilinu z 1. světové války;	
Pád asyrské říše – mnoho lidí, málo vody;	
Největší sluneční skvrna za posledních 25 let	
Kybernetičtí švábi v roli záchranářů;	
Záhada „neobvyklých strašných rukou“ vyřešena	59

Filmfaroniáda

<i>Filmové premiéry:</i> Interstellar; Ouija;	
Hunger Games: Síla vzdoru – 1. část;	
Jessabelle; Grace; Anomálie; Klapka!	67

Vivisektor

<i>Čtenáři čtenářům:</i> My jsme vám to říkali;	
Claudia Gabelová a Cheryl Klamová: Elusion;	
Peter Heller: Psí hvězdy; Philips Reeve: Goblini;	
Hanina Veselá: Slza pro dračího pána;	
Stacia Kane: Smrtící duchové;	
Alec Palmer: Srdce Sahary;	
Graham Hancock: Bůh války - Noci čarodějky;	
Kelli A. Wilkins: Vikingova čarodějka;	
Kate Atkinsonová: Život za životem;	
Ayn Randová: Atlasova vzpoura;	
O sněhu: Hledání jara; <i>Nové knihy</i>	72

Šéfredaktor

Vlado Ríša

risa@casopisxb1.cz

Zástupce šéfredaktora

Jaroslav Jiran

jiran@casopisxb1.cz

Redaktor

Martin Šust

sust@casopisxb1.cz

Pověřený vydavatel

Alexandr Rusevský

marketing@casopisxb1.cz

Konektor XB 1 s.r.o.

(Filip Humplík, Martin Charvát, Petr Rydl)

Praha 1, Nám. Republiky 1081/7

PSČ 110 00

www.casopisxb1.cz

Tisk

Libertas a. s.

Distribuce

společnosti holdingu PNS a. s.

prodejny firmy Relay

Předplatné

SEND s.r.o.

(www.send.cz/casopis/728/xb1)

Číslo vychází 5. 1. 2015

© Konektor XB1 s.r.o.

ISSN 1804-6606

MK ČR E 19853

Přetisk a jakékoli šíření povoleno

jen se souhlasem vydavatele.

Titulní strana Martin Zhouf

Proč Hugo speciál?

Minulý rok k nám do Evropy po letech opět zavítal Worldcon a já se tak podruhé ve svém životě mohl naživo zúčastnit předávání cen Hugo, což je každoročně vrcholnou událostí „světového sjezdu fanoušků fantastiky“. Byla to opět patřičně vznešená a po všech stránkách vydařená událost, ačkoli jí snad chybělo pozlátko, jež můžete v televizi sledovat při udílení filmových či televizních ocenění. Ovšem jak pronesl Isaac Asimov: „Ať si mají Filištíni své Oscary a svoje Emmy. My máme svého Huga.“ Přece jen jde o cenu s více než šedesátiletou tradicí, cenu, pro kterou si hrdě kráčeli velmistři žánru, přičemž je jejich mnohdy neméně nadaní kolegové sledovali s patřičnou žárlivostí.

Dnes je těžké dokázat Huga náležitě docenit, vždyť moderní společnost se naučila všechno měřit komerčním potenciálem a nutno přiznat, že Hugo ho víceméně postrádá. Jistě, pro fanoušky žánru je román oceněný elegantním modelem stříbřité rakety stále přinejmenším důvodem ke zvědavosti, když už ne rovnou ke koupi, ovšem takových v posledních době spíše ubývá. Přesto je Hugo nadále důvodem k nelíčené radosti, jak ostatně v srpnu na pódiu předvedl debutově oceněný John Chu téměř zbavený schopnosti mluvit. I já se bez ostychu přiznám, že když mi ho jeden z autorů na chvíličku půjčil do rukou (je pěkně těžký), byl to zvláštní pocit, vždyť po téhle sošce dříve doslova prahli Asimov, Clarke, Heinlein a spousta dalších. Není tedy těžké přijít na to, proč je naše jubilejní padesáté číslo ve své zahraniční sekci věnováno výhradně aktuálním vítězům ceny Hugo v povídkových kategoriích. Aby se nám sem všechny vešly, museli jsme sice obsáhlou novelu prémiově rozdělit do dvou částí, ale myslíme si, že to za to stojí a omlouváme se, že si na její dokončení budete pro tentokrát muset trochu počkat. Hugem oceněných prací už jsme samozřejmě publikovali mnohem víc, ale ještě nikdy jsme této ceně nevěnovali celé číslo. Berte to jako dárek a především jako poděkování vám, našim věrným čtenářům, a pokud se vám snad některá z oceněných prací nebude zase tak moc líbit, zkuste se zamyslet, proč ji fanoušci žánru považovali ve své kategorii za nejlepší, i když konkurence rok od roku dramaticky stoupá...

Martin Šusta

Prosba HARLANA ELLISONA

Obrátil se na nás s prosbou, zda bychom mu nepomohli shromáždit pro jeho osobní archiv knihy a časopisy, obsahující jeho česky vydané povídky. Ellison komunikuje pouze poštou, nemaje e-mail, ovšem projevil zájem publikovat další práce v našem časopise a snad tedy můžeme doufat, že se nám podaří sjednat práva. Bohužel 9. října 2014 utrpěl ve svém věku 80 let mozkovou příhodu a nyní se z ní zotavuje, přičemž ochrnl na pravou stranu těla. Jeho mysl ani schopnost mluvit zasaženy nebyly, lze tak doufat v alespoň částečné zotavení. Pokud byste nám snad chtěli ve shromáždění česky vydaných Ellisonových prací pomoci, obraťte se na redaktora Martina Šustu pro bližší informace. Každá pomoc bude vítána.

Nová kniha CHINY MIÉVILLA

Miéville patří mezi nejpopulárnější spisovatele fantastického žánru současnosti, a tak není divu, že každá z jeho nových knih je čtenáři vyhlášena s neobyčejnou netrpělivostí. V roce 2015 by se měla v anglickém vydání objevit nová sbírka povídek s pracovním názvem *Three Moments of an Explosion: Stories* (2015) a dle prvních informací by měla obsahovat sedm dříve publikovaných prací a spoustu nového materiálu. I čeští čtenáři by se tak vedle námi vydaných a do sbírky pravděpodobně zařazených povídek „Lano je svět“ a „Covehithe“ měli poměrně brzy dočkat dalších příběhů u nás rovněž značně populárního autora.

Sci-fi klub ANDROMEDA Plzeň

vyhlašuje

26. ročník literární soutěže O Stříbřitělesklý halmochron

Soutěžní podmínky:

Zaslané práce musí být v žánru SCI-FI. Upřednostňujeme hlavně povídky na téma cestování časem.

Rozsah povídky je omezen na 40 normostran nebo maximálně na TŘI povídky, jejichž součet nepřesáhne 40 normostran.

NORMOSTRANA - stránka, která obsahuje 30 řádků o 60-ti znacích s řádkováním 1,5 - to značí 1800 znaků na stránku včetně mezer. Jednoduchým výpočtem lze zjistit, že rozsah povídky(dek) by neměl přesahovat 72 000 znaků. Elektronicky zasílané povídky není nutné formátovat na normostránkový vzhled.

Soutěž je NEANONYMNÍ - tzn. příspěvky by měly mít v hlavičce jméno autora či alias, pod kterým mají být uváděny. Texty musí být zaslané e-mailem nebo na CD/DVD, napsané v běžném textovém editoru (Word, OpenOffice Writer apod.) nebo dodány ve třech exemplářích, psané strojem nebo vytištěné na kvalitní tiskárně. Texty dodané v elektronické podobě mají větší šance na zveřejnění ve sborníku a není je nutné zasílat v papírové formě. Soubory by neměly obsahovat viry známého či neznámého původu. NEZAPOMÍNEJTE NA ZPÁTEČNÍ ADRESU! Nevyžádané písemné příspěvky se nevracejí.

SFK ANDROMEDA si vyhrazuje právo na uveřejnění ve svém klubovém fanzinu.

Prosíme autory, kteří nesouhlasí se zveřejněním svého příspěvku na internetu, nechť nás na to laskavě upozorní.

Uzávěrka soutěže je dne 30. dubna 2015

Vyhlášení výsledků proběhne během září 2016

Soutěžní příspěvky zasílejte na adresu: endymion@email.cz, kde získáte i další informace.

Písemné práce zasílejte na adresu: Petr Kaufner; Kralovická 41; 323 32 PLZEŇ

Pořadatelé se zavazují, že osobní údaje účastníků soutěže neposkytnou žádné třetí osobě a využijí je pouze pro komunikaci s autory prací.

John Chu

Voda, která padá odnikud

(THE WATER THAT FALLS ON YOU FROM NOWHERE)

Voda, která na vás spadne odnikud, kdykoli zalžete, je úplně obyčejná, ale dokonale čistá. To je vědecký fakt. Sám jsem ji otestoval, když to před pár týdny začalo. Udělal to každý na Zemi. Nebo alespoň každý, kdo má ponětí o laboratorních bezpečnostních pravidlech. Nikdy nepředpokládejte, že nějaká kapalina je prostě voda. Stačí říct něco jako „vždy dokumentuji své experimenty v jejich průběhu“ a spadne dostatek vody, aby se dala otestovat, ale zase ne tolik, abyste museli vytírat laboratoř. Nezáleží na druhu lži, podle zkoušek je to vždy destilovaná voda.

Utrousit něco jako „toto tvrzení je nesprávné“ nebo jakýkoli jiný paradox ve vás zanechá takový pocit úzkosti a očekávání neodvratné zkázy, že většina lidí nevydrží ani pět sekund a rychle vyhrkne něco s jednoznačným významem. Co nejdelší výdrž se pochopitelně stala nejmódnější zábavou v partičkách opilých studentů a drsnáků, kteří trvají na čištění zubních kanálků bez anestezie. Psychologové zjistili, že čím déle čekáte, tím jednoznačnější musí být vaše tvrzení, abyste se dočkali úlevy.

Gus už se drží minutu a já už bych rád, aby ze sebe vysypal něco nesporného. Není ani opilý, ani lehkovážný student. Propocená košile se mu lepí na tělo, které tráví každý týden v posilovně o dvacet sedm hodin víc, než by mělo. Kolena má ztuhlá, džíny se mu napínají přes zatáté svaly na stehnech. Tváří se, jako by se musel dívat, jak někdo ubíjí kotátka kladivem. Je to trapná hra. Snad to za pár týdnů přejde.

Nevím, proč po mně chtěl, abych ho tentokrát sledoval, a nevím ani, proč jsem souhlasil. Dívat se, jak trpí, je pro mě jako by ubíjeli kladivem mě samotného. Ale Gus o to požádal. Ví, že bych mu měl fandit, aby vydržel co nejdéle, ale já chci, aby toho už nechal. Způsobuje mu to bolest a já už se na to nemůžu dívat.

„Miluju tě, Matte.“ Gus se zářivě usmívá. Povalí mě na gauči a málem mě udusí polibkem, který zpočátku opětuje.

Nejen, že na něj nešplíchne voda, dokonce se mu odpaří z těla veškerý pot. Košile má teplou a suchou. Odněkud se zvedne lehký jarní vánek. Voní květinami a ozonem. Zneklidnilo mě to víc než záplava vody. To bych pochopil. Byl bych smutný, ale pochopil bych to.

Už mám rozepnuté džíny, když se mé myšlenky náhle vrátí do reality. Ne proto, že jeho tělo má víc společného s řeckými sochami než se skutečným člověkem. Ne proto, že umí rozebírat Sokrata tak, až mi z toho padá čelist. Jde o to, že ho to „miluju tě, Matte“ nejen vysvobodilo z úzkosti, ale dokonce to odstranilo vodu.

Něco takového dokážou základní fyzikální zákony. Nebo nesporné matematické teoremy. „Miluju tě, Matte“ se nepočítá jako silné tvrzení, které platí všude a za všech podmínek. Očividně jen když to neřekne Gus.

„Počkej.“ Pustím ho. Opřu se rukama, abych se mohl posadit.

Gus okamžitě všeho nechá. Ještě jsem se ani nedotkl rukama polštářů na pohovce a už se stáhl. Zvedne ke mně hlavu. Jak

může muž, který před pár vteřinami riskoval šílenství, aby kvůli pouhé hře ucítil prudkou psychickou bolest, najednou vypadat tak zranitelně?

Jistě, jestli Gus něco umí, tak je to tvářit se drsně, jako by o nic nešlo. Nasadí kamenný výraz s ústy staženými do hrozivé linky. Umí to líp než kdokoli jiný. Ale v těch odtazitých modrých očích vidím strach, který tam není ani ve chvíli, kdy jeho nitro trhá nějaký paradox.

Měl bych si to odbýt hned. Jsem napůl přesvědčený, že ho ve skutečnosti nemůže nic zranit, i když on se bojí, že by mohl. Později by to bolelo ještě víc.

„Pěkně ses předvedl, Gusi.“ Ztrácím odvahu. Nech toho. „Já tě nemiluju, aspoň ne tak, jak ty zjevně miluješ mě.“

Voda, která vás najednou spláchne, je ledově studená. Posunu se na gauči, ale nedá se utéct. Když je jí tolik, promrznete až do morku kostí. Chce se mi zařvat: „Co to kurva je?“, ale sotva bych se nadechl, utopil bych se. Gus se mě snaží chránit svým tělem, ale ani on není dost rychlý. Snažím se ho odstrčit mimo proud. On ovšem ovládá bojová umění a já ne. Po úvodním šoku už sdílíme všechno. Voda proudí několik sekund. Oba jsme promočení a on se tak chechtá, že spadl z gauče a teď se válí na mokré podlaze a mrská se jako ryba.

Myslím, že bych se měl urazit, ten smích je ovšem tak veselý. Zní jako hláhol zvonů, hluboké dunění, kterým vibruje vaše tělo i všechno v místnosti. Nevím, jestli má Gus na tvářích slzy nebo jen vodu odnikud.

Klepu se tak, že nemůžu vstát. Polštáře kolem mě vržou a studí jako led. Gus vstane. Ani se neotřese. Zvedne mě, obejmě mě pažemi a něžně mě políbí na čelo.

„Promiň, Gusi. Zničil jsem ti gauč.“ Podlaha je pokrytá gumovými žíněnkami na posilování. Až se budu moct pohnout, vytřu to.

Gus se zase rozesměje, i když tentokrát už se víc ovládá. Ruce má jemně položené na mém pasu. Nebýt jich, určitě bych se svalil na zem.

„Právě jsi mi zřejmě jediným způsobem, jakým to umíš, řekl, že mě miluješ, a staráš se o nějaký gauč?“

Kdyby to řekl někdo jiný, cítil bych se tak hloupě, že bych se nejraději neviděl. Ale má pravdu. Rád bych něco odpověděl, jenže nevím co.

„To uschne,“ uklidňuje mě Gus. „Kromě toho jsi mi ten gauč koupil ty.“

Biotechnologové vydělávají víc než osobní trenéři, byť Gus je ten nejlepší na světě. Kdo to mohl vědět? Místo abychom se nastěhovali k sobě, pomalu mu zařizuju byt. Gus trpělivě očekává, že až byt přestane vypadat jako knihovna a posilovna v jednom, přistěhuju se i já. Dávno mi nabídl, že se přesune ke mně, ale já nechci. Nezaslouží si takovou strohost. Můj byt je jen krabice na člověka.

„Měl bych uklidit ten nepořádek.“ Odtáhnu se a Gus mě našťestí chytí, než stihnu upadnout. Doslova mě zvedne do vzduchu.

„Přestaň vyvádět. To je dobrý.“

Svlékneme si v koupelně mokré oblečení a schoulíme se společně pod příkrývkami v posteli. Teprve když se Gus začne třást, uvědomím si, že je mu stejná zima jako mně. Pan bojovník to jen hrdinsky – nebo hloupě – tajil.

„Hele,“ ozve se překvapivě pevným hlasem na to, jak mu jek-tají zuby. „Teď, když víme, jak to mezi náma je, co kdybychom to legalizovali? Ať je to oficiální.“

Zamračím se tak, až mě zabolí čelo. Myslí to vážně. Prohodil to lehce, ale ne lehkovážně.

„Ty jsi riskoval šílenství, jen abys mě mohl požádat o ruku?“ Existují životu méně nebezpečné možnosti, o tom nemůže být sporu.

„Ne, to byl jen trénink.“ Nedělá si legraci. „Nedokážu si představit život bez tebe. Ty si nedokážeš představit život beze mě. Řekneš ano?“

Zůstali jsme v suchu. Mohl to celé formulovat jako otázku, aby to, co sesílá vodu, nemělo možnost se vyjádřit.

„Moje rodina...“ Nevím, kudy na to. Je klidně možné, aby mě miloval a zároveň mě už nikdy nechtěl vidět.

„Vědí o mně, že jo?“ Přisahám, že umí číst myšlenky.

„Ano?“ Není to lež, ale ani pravda. Vzduch je teď výrazně vlhčí. Na pažích mi naskočí husí kůže, jako by měl udeřit blesk. Ještě se klepu z té poslední lži. V hlavě mám zmatek mezi krutou pravdou, kvůli které ke mně ztratí veškerou úctu, a otevřenou lží, za kterou by mě čekalo smrtelné podchlazení. Bolest, která mě hryže do srdce, se zvětšuje. Svírá mě, mučí a mačká ze mě život. Nasadím na tvář cosi, co by měl být úsměv.

„Matte, tohle není čištění kanálků. Neprotahuj to. Ať řekneš cokoli, bude to v pohodě.“

Zhluboka se nadechnu. Úleva z pravdy hřeje, jako bych byl v Gusově objetí za zimní noci a byli jsme jediní lidé na světě. Není divu, že se někteří dobrovolně vystavují nejednoznačné pravdoli. Na druhou stranu, ačkoli jsem si tu řeč trénoval celé měsíce, nijak to nepomohlo. Rychle to ze sebe chrlím. Ani pořádně nevím, co říkám.

„Mandarínská čínština nemá rodově specifická zájmena v třetí osobě. Respektive, psaná forma ano, ale je to nedávný vynález a všechna znějí stejně a ženský a neutrální rod stejně nikdo nepoužívá. Ne že by neexistovaly výrazy pro přítelkyni jako ženu a přítele jako muže, ale já o tobě vždycky mluvím jako o ,愛人‘. To znamená ,miláček‘, ,láska‘, ,drahá polovička‘. A není ani nezvyklé, že nikdy nepoužiju tvoje jméno. Jména se dávají kamarádům a známým. Členy rodiny označuješ jejich názvem...“

Když mě Gus přeruší, moje jediná myšlenka zní: „Řekl jsem mu právě, že ho před rodiči označuju jako ,drahou polovičku‘?“

„Počkej. Zpomal.“ Gusův mozek má mušku jako ostřelovač. „Podle toho, jak o mě mluvíš s rodinou, bychom klidně mohli být manželé?“

„Ano.“ Žaludek mám až v krku. Svět se houpe a já vrávorám na kraji útesu.

„Ale nevědí, jak se jmenuju, ani že jsem muž.“

„Ano.“ Jeho kulka mě zasáhla do srdce a já jsem dopadl na skály na pobřeží.

„Hmm.“ Má teď výraz, který říká „já to vyřeším“, ale vzápětí se objeví ty kamenné vrásky, které mi lámou srdce. Přitulí se ke

mně a pak mě obejmě, jako bych prostor mezi jeho hrudí a pažemi mohl vyplnit jen já. „Nemůžeme se vzít, dokud nebudeš připravený říct své rodině pravdu. Počkám, jak dlouho budeš chtít.“

Jeho kůže už není studená a vlhká, ale teplá a suchá. Používá deklarativní výrazy. Každý z nich je rozhodně pravdivý. Žádná uhýbavá slova nebo modifikátory. Místo vody ho ovšem zalévá zklamání. Obvykle se usmívá jako sluníčko a já roztávám v jeho teple. Teď je jeho úsměv jen levnou kopií. Je stejně ochotný k přiznání, že jsem mu ublížil, jako by byl k použití anestezie.

To se mu nepodobá. Čekal jsem hádku. Měl jsem se přece doma přiznat už před deseti lety. Nemají podezření jen díky tomu, že jsem pořád mladší než táta, když si bral mámu. Místo toho děláme, jako bych mu právě neřekl ne, i když ne otevřeně.

Gus mluví o Prokopiových *Knihách o válkách*. Právě dočetl čtvrtý díl ve starořečtině. Já řečním o kmenových buňkách a sestřihu genů. Jako by se dnešní večer nelišil od jiných, kdy přespávám, a my si jen tak povídali, co jsme dneska dělali. Jeho ruce a tón hlasu se pomalu ptají, jestli mě to zajímá, i když mě to zajímá vždycky. Ještě je mi zima a on mě zakryje svým hřejivým tělem. Ten zamyšlený úsměv, láskyplné objetí, hlazení a polibky na krku, to všechno se tak snaží přesvědčit mě, že se nic nestalo a on po mně stále touží stejně jako já po něm. Není agresivní. Uděláme to tak pomalu, jak budu chtít.

„Co kdybychom teď o Vánocích jeli společně k mým rodičům?“ Řekl jsem to hlasitěji, než jsem čekal. „Nemyslím Vánoce, které oslavují narození Ježíše, ale Vánoce, kdy se sejde rodina a dávají se dárky neteřím. Skončili jsme s tím, když jsme se sestrou přestali brát dárky vážně, ale pak se jí narodily děti a zase jsme začali. Teď, když padá voda, jsem se chtěl vymluvit, abych se tam nezbláznil, ale...“

„Zastav.“ Leží na boku a objímá mě paží. Nemá z toho takovou radost, jak bych si představoval. „Víš to jistě? Můžu klidně počkat pár let, jestli chceš.“

„Měl jsem to udělat už dávno. Pochybuju, že budu někdy připravenější.“ Jestli si Gus uvědomí, že se chci přiznat kvůli němu, odmítne to už z principu. Nevím jistě, jestli to dokážu s ním, ale vím, že bych to nedokázal bez něho.

Gus vycítí, že chci, aby mě jen držel, a tak to dělá. Kondomy zůstaly v zásuvce. Pak pomalu usne a já ležím vedle něj a poslouchám uklidňující rytmus jeho dechu. Jsem jediný syn. „Jsi zodpovědný za pokračování našeho jména, protože až se tvoje sestra vdá, stane se součástí manželovy rodiny.“ Na nic jiného teď nedokážu myslet. Tohle kázání mě děsilo už v dobách, kdy jsem to tajemství udržoval i sám před sebou.

* * *

Rodina se schází v atriu sestřina paláce, kde všichni oklepá-váme z bot štědrovečerní vánici. Pod vysoký klenutý strop se vejde rozmáchlé schodiště i vánoční strom, vedle něhož i Gus vypadá maličký. Ozdoby. Řetězy. Cesmína. Břečťan. Na stropě je připevněná napnutá kopie Michelangelova Boha, který dává život Adamovi. Vstoupili jsme do viktoriánské vánoční říše. Nic se tu nedělá polovičatě.

Když rodina spatří, že můj přítel je muž, objeví se hmatatelné napětí. Jako by všichni dospělí byli ve věku mých neteří a někdo

jim řekl, že Santa Claus neexistuje. Máma se ptá, jestli jsme jedli. Podle pravidel je to zdvořilostní fráze, ale ona to vždycky myslí doslova. Kdybych řekl, že nemám hlad, odpověděla by: 餓還需要吃啊. (To je jedno, jíst potřebuješ.) Nejspíš je to pravda, protože se nikdy neobjeví ani kapka vody. Tentokrát nemusím znovu večeřet, protože hovor vážne kvůli Gusovi.

Představím ho rodičům, sestře Michele, jejímu manželovi Kevinovi, jejich dětem Tiffany a Amber a, k mému údivu, i Kevinovým rodičům. Simultánně tlumočím a napadne mě hrozná myšlenka. Všichni přítomní mluví nejméně dvěma jazyky, ale neexistuje jeden, který by měli všichni společný. Gus ovládá kromě angličtiny jen mrtvé jazyky. Kevinovi rodiče mluví kantonsky a mandarínsky, ale ne anglicky. Mí rodiče nepotřebovali angličtinu od doby, kdy odešli do důchodu, a už předtím ji příliš neovládali. Uvěznil jsem Guse v domě, kde si s půlkou lidí nemůže popovídat. Kdybych začal bušit hlavou do zábradlí, mohlo by to vyslat špatný signál, tak to neudělám.

Jakmile si Gus dřepe k neteřím a začne si s nimi povídat, přestanou se ho bát a začnou si s ním hrát. Zdá se mi, že všichni fyzicky impozantní lidé si dokážou získat děti během několika sekund. Trojice jde do obývacího pokoje. Chci se k nim přidat, ale sestra mě odvede do své pracovny.

„Zbláznil ses?“ Práskne za sebou dveřmi a já si musím připomenout, že už jsem větší než ona, takže mě nemůže tak snadno zmlátit. „Snažíš se mámu s tátou zabít?“

Šlo to lépe, než jsem čekal. Je jí to jasné, ani jsem nemusel nic říkat. Taky jsem překonal svůj rekord. Většinou mi trvá celý den, než ji naštvu. Tímhle tempem by mě brzy mohla vykopnout a ráno bych se probudil v motelu. Vždy si zamluvím pokoj. Ona se vždy urazí, pokud nezůstanu u ní.

„Ne.“ V ideálním případě to rodiče přijmou. Mohlo by k tomu dojít. „Chci, aby všichni poznali člověka, kterého si hodlám vzít.“

Budoucnost ještě není hotová, ale momentálně s Gusem směřujeme k manželství, takže je stále sucho. Sestra mi vrazí facku. Zaštípe to. Vrátil bych jí to, ale musím se ještě přiznat rodičům, než mě sestra vyžene z domu.

„Máma a táta ti to sobectví vždycky odpustili, co? Já si nedělám, co chci.“ Stojí mi v cestě ke dveřím. „Je ti jedno, že urážíš mámu a tátu před 婆婆 a 公公?“

Sestavuje věty jako otázky. To spolu s vyhybavými slovy funguje jako pojistka před vodou, která padá odnikud. Jen je potom na první pohled jasné, že se vyhybáte pravdě.

„Jak jsem mohl vědět, že přijedou rodiče tvého muže?“ Ne že bych urážel mámu a tátu. Alespoň ne tentokrát.

„Tvůj úkol, 何德培,“ – mé celé jméno v čínštině, včetně příjmení, jako by snad nebylo jasné, jak je na mě namíchnutá – „je dát rodičům vnuka.“

To už oba víme. Vychutnává si sucho kolem sebe.

„Nemyslím, že to zvládnu sám.“ Neměl jsem to říkat.

Dá mi další facku. Tvář mě ještě štípe od té předchozí.

„Máš mámu a tátu rád? Zbav se toho svalovce. Najdi si Čiňanku a vem si ji. Strč jí penis do vagíny a udělej mámě a tátovi vnuka. Dej jim štěstí.“

Otočí se, aby odešla, ale udělá jen dva různé kroky a zase se otočí. Ještě mi nepřikázala, že se nesmím rodičům přiznat.

„A mámě a tátovi se nepřiznáš.“ S tím rozkazem odchází.

Žádná voda. Musela to myslet vážně. Nenechá mě s nimi ani na chvíli o samotě.

Zavřu oči a připomenu si, proč to dělám. Správně. Kvůli Gusovi. Odmítá přestat s tím, že je v pořádku, když to neudělám. Pochopí, když se tomu vyhnu. Chci kvůli tomu udělat to, co skutečně chce, ale neřekne to nahlas. Příznání by před deseti lety bolelo méně a za deset let bude ještě snadnější. Pokud prostě nebudu dál mlčet a nepočkám, až rodina vymře. Veselá myšlenka, co?

* * *

Vánoce. Když se vzbudím, Gus má za sebou většinu rozcvičky. Pohybuje se tiše a přesně. Schválně se nepříliš nenápadně vyplížím z ložnice. Když se od dveří ohlédnu, má na tváři sotva znatelný úsměv.

Sestra nás v noci nakvašeně uložila do oddělených pokojů. Vracím se do místnosti, kde jsem měl spát, abych se mohl připojit k tátovi na pravidelné ranní procházce. Je to hrozné. Budeme courat dokolečka po nějakém místním nákupáku, já se budu snažit přimět ho, aby mluvil o sobě, a on bude odpovídat. Tentokrát budu mít alespoň o čem mluvit. Vlastně jsem tohle téma měl připravené už pěkných pár let. Tentokrát na ně ovšem skutečně dojde.

Když sejdu dolů, sestra trvá na tom, že půjde s námi. Poprvé... Nikdy předtím ranní procházku s tátou neabsolvovala.

„Fajn, sestřičko.“ Vyrazím zpátky nahoru. „Tentokrát půjdeš s tátou do obchodáku ty. Uvidíme se potom.“

Nevšímám si jejího prskání. Jestli chce, aby si táta nadále myslel, že ona je jejich hodné dítě, nic teď proti mně nepodnikne a půjde na tu procházku. Později za to samozřejmě zaplatím, ale tou dobou už bude máma vzhůru a bude mít za sebou rozhovor se mnou.

Takový byl přinejmenším plán B. Ranní procházkový rituál je opravdovým rituálem, na konci si táta vždycky dá svůj karbanátek v pečivu a vychutná si šálek kávy, dva, když započítáte dolít zdarma. Teprve potom se jde domů. Tentokrát ovšem přišli moc brzo. Máma ještě spí. Sestra očividně přiměla tátu, aby snídani vynechal.

Když zaslechnu garážová vrata, nakloním se nad zábradlím schodiště. Táta nespokojeně bručí. Sestra štěbetá nějaké nesmysly o tom, že v kuchyni jsou také dobroty. Vede tátu kolem a vrhne na mě vražedný pohled. Jako bych za to mohl, že se na ni táta zlobí.

Zbytek dne připomíná extrémně únavný basketbalový zápas. Sestra hraje nesmlouvavou obranu, ovšem podle pravidel. Žádný kontakt před svědky. Protože se snažím být s rodiči na chvíli sám, jeden z nich je vždycky svědkem.

Dokonce pomáhá mámě s přípravou hostiny. Hnětu těsto na máminy plněné knedlíčky připravované v páře a sestra se k nám veře. Po letech společné přípravy jídla pro větší sešlosti už máme s mámou systém. V určitou chvíli mě přestala přesvědčovat, že mi v budoucnu bude vařit manželka, a naučila mě to. Buď ji přestalo bavit, že ji pořád otravuju, nebo jí došlo, že umím hníst těsto rychleji než ona.

S trochou štěstí nebudeme mít večeri o moc později, než kdyby nás sestra nechala být.

Gus snaživě předstírá spolubydlícího, který nemá na Vánoce kam jít. Byl bych rád, kdyby toho nechal. Tráví čas s mými neteřemi, se švagrem, dokonce i s mými rodiči, ale kuchyni se vyhýbá. Chápu, že mě nechce prozradit, ale já si s ním rád povídám. Je hloupé být ve stejném domě a tak málo se s ním vidět. Po několika mých pokusech naporcovat kachnu sekáčkem mi máma těžký nůz sebere a pošle mě přelít houby.

Příprava večeře netrvá celý den, ale sestra se neustále vyptává, jak se dělá náplň do knedlíčků a kolik sezamového oleje se dává do pórkových placek. Tu a tam z kuchyně odejde, ale nikdy na tak dlouho, abych sebral odvahu na rozhovor s mámou. Kdykoli z kuchyně odejdu já, nejpozději za dvě minuty je u mě a tvrdí, že potřebuje s něčím pomoci. Podaří se mi prohodit „taky si myslím, že jsi hrozná kuchařka“ před jejím manželem i jeho rodiči v našich společných jazycích, než mě odtáhne ke sporáku. Voda mlčí. Musím se těšit z maličkostí.

Když sestřenice odtáhnou moji mámu, aby si s nimi hrála se stavebnicí, máma rozhodne, že můžeme večeři dokončit sami. Sestra se brání, že potřebuje pomoc. Já upřímně souhlasím, ale nestačí to. Musíme tu zůstat spolu.

„Ty víš, proč Gus nepřijde do kuchyně, že jo?“ I když to prohodila nenuceně, oba víme, že nejde o nezávaznou konverzaci.

„Záleží na tom?“ Krájím nakládanou ředkev. „Stejně mi to řekneš.“

„Myslíš, že s ním opravdu můžeš zůstat?“ Vhodí špenát do rendlíku s olejem. Špenát je mokry a olej na sestru vystříkne. „Strávil dneska víc času s Kevinem než s tebou.“

Přinutím se krájet pomaleji. Kdybych si uřízl prsty, odvedlo by to pozornost od tématu. V uších slyším svůj tep. Nevím, na koho se zlobím víc, jestli na sestru nebo na přítele.

„Nevím, co tím myslíš, sestřičko.“ Přistěhovali jsme se, když byla v pubertě a já ještě malý. Existovala jistá šance, že si nevšimne sarkasmu. Voda to ale pochopila a zůstal jsem v suchu.

„Kevin vypadá dobře, takže...“ Narážka by byla účinnější, kdyby se sestra očividně nebála restovaného špenátu před sebou. Štouchá do něj vařečkou, jako by odrážela útoky kordem.

Kevin není můj typ. Jsem si poměrně jistý, že ani Gusův, ale asi to nemůžu vědět. Měl přede mnou hodně mužů. Chlapi se na něj lépe pořád. Myšlenky mi chvíli prudce víří hlavou, než mi dojde, že vlastně Guse z ničeho nenařkla. Kevin je jasně hetero, a kdyby na něj Gus něco zkusil, a ne že by to udělal, sestra by mě neprovokovala narážkami na Gusovu nevěru, ale rovnou by nás vyhodila.

„Takže co?“ Většinou mi nedělá takové problémy aranžovat nakrájenou ředkev. Teď v ní vidím jen hromadu ošklivých žlutých koleček.

„Ty víš, o čem mluvím. Je nutné, abych ti to řekla doslova? Nevěříš snad vlastní sestře?“

Když mi bylo osm, přesvědčila mě, že má jasnovidecké schopnosti a pak mi vylíčila, jak strašná budoucnost mě čeká, pokud ji nebudu poslouchat. Je až trapné, jak dlouho jí to procházelo. Kdyby tehdy padala voda, vyplavila by celý dům.

„Jen tvoje rodina tě miluje natolik, aby ti to řekla.“ Poslouchat ji je jako stát ve spršce kamenů. „Co na tobě asi vidí? Rozejdi se s ním a ožeň se s hodnou čínskou ženou. Jestli s ním zůstaneš, podvede tě nebo tě opustí.“

Po prvních slovech poslední věty už je mi jasné, co chce říct.

Okamžitě jí seberu rendlík a vypnu hořák. Voda, která přiletí odnikud, promáčí ji i hořák, na němž hrnec stál. Kdyby šplíchl do jídla, pára a stříkající olej by ji opařily.

„Jdi se usušit.“ Naskládám špenát na talíř na lince. „Já to vytřu.“

„Lidi se mění, ale možná tě bude pořád milovat, i když ho zapudíš, jako jsi zapudil mě, mámu a tátu.“ Objímá se rukama a cedí slova mezi drkotajícími zuby. „My tě pořád máme rádi, ale nevím, proč se ještě obtěžujeme. Zlomíš mámě a tátovi srdce, jestli nezachováš jejich jméno a rod. Opravdu chceš kvůli tomu člověku opustit rodinu?“

Odpochoduje dřív, než můžu něco říct. To, jak jsem se schovával před svou rodinou, ve zpětném pohledu skutečně vypadá, jako bych je zapudil. Mohl jsem se s nimi dělit jen o některé věci ze svého života. Jakmile začala padat voda, nemohl jsem jim už ani lhát. Ale schovával jsem se, protože jsem s nimi chtěl zůstat, ne je opustit.

* * *

Večeře probíhá hladce, až moc hladce. Sestra je vynikající hostitelkou, nestěžuje si, ani když si s Gusem sedneme vedle sebe. Místo toho pohledem zpytuje každý můj pohyb. Proč mám pravou ruku pod stolem? Proč nakládám tofu Gusovi na talíř? Co říkám, když mu šeptám do ucha?

Gus se krmí, jako by byl zvyklý jíst prasečí uši a hovězí dršťky každé Vánoce. Až se vrátíme domů, uvařím mu vepřovou krevní polévku, jakmile budu na řadě v kuchyni. Promarnil jsem spoustu let v obavách, že mu moje oblíbená jídla nebudou chutnat.

Moje neteře ho zbožňují. Když je napomene, přestanou šermovat hůlkami. Půlka přítomných mu rozumí, asi jako kdyby mluvil starořecky, ale smějí se jeho vtipům a pozorně naslouchají, když vypráví, jak tehdy za bouřky lezli s bratrem po strmém východním svahu hory Whitney. Máma si vzpomene na historky ze svého dětství v 台南. Tohle vyprávění nenávidí i sestra. Gus se ovšem vyptává na chov slepic i na babičku, kterou si sotva pamatuju. Tlumočím jako divý, ale důležité je, že se jim líbí Gusova společnost a Gus se cítí dobře mezi nimi. Mezi kulometným přívalem slov mě rodiče překvapí dotazem na můj biotechnologický výzkum. Skoro jsem zapomněl na neustálou hrozbu, která se nade mnou vznáší jako vyčleněný paradox.

„你已經三十多了,“ řekne sestřin tchán, když po večeři sklízím ze stolu. „你甚麼時候會給你的父母生孫子?“

Žádná rodinná sešlost u jídla se neobejde bez otázky na manželství. Vlastně je to vždycky nějaká verze dotazu: „Už je vám přes třicet. Kdy bude vnouček?“ Manželství je jen nezbytným předpokladem.

Domnívám se, že se bezvýrazně usmívám, ale Gus mě vyhledá pohledem a já pochopím, že mi ve tváři vidí téma manželství. Je vážně těžké uvěřit, že neumí číst myšlenky. Sestřin upřený pohled mi svírá hrud.

Kdybych řekl, že jsem ještě nenašel tu pravou, asi by trochu zvlhl vzduch, ale voda by zůstala v neznámu. Také je to pravda, takže by se nedostavila úzkost. Gus by to pochopil a sestra by ze mě mohla mít radost. Nedokážeme spolu být deset minut v jedné místnosti, ale vždycky jsme jeden pro druhého chtěli to nejlepší. Ale už si od ní nenechám diktovat, co to je.